

©Maanmittauslaitos

Mauno Kajamaan läksiäiset vuonna 1972.

Pentti Kallio

Tohtori ja patriarkka Mauno "Manu" Kajamaa

MAUNO KAJAMAA edusti meille, Suomen peruskartoitusta suorittaneille maanmittaushallituksen topografeille, kartantekijöille, töiden johtajana ensisijaisesti isähahmoa – olihan hän myös peruskartan "isä", ideoija, kehittäjä.

Suhtautuminen topografeihin ilmeni muun muassa 1960- ja -70-luvulla jokakevääisissä juhlavassa Senaatin-talon salissa pidetyissä maastopalavereissa. Aina tilaisuuden lopuksi hän isällisesti toivotteli maastoon lähtijöille kauniita ilmoja ja paljon hyvää karttaa. Sääthän osaltaan myös ratkaisivat kartan määrää ja laatua.

Isähahmo ilmeni työn suorittajatasolle turvallisena, ongelmia ratkovana, luotettavana esimiehenä, vähemmän valtion virkamiehenä – selvimmin tuttuina johtajana, niin etäällä kuin hän hallinnossa käytännön työstä toimikin. Se ei estänyt häntä tekemästä myös yksilöä, topografia, koskevia ratkaisuja silloin, kun asiat niin vaativat.

"Käydäänpä Manun juttusilla", todettiin topografiain keskuudessa kysymyksissä, joissa ei alemman johdon kanssa päästy tyydyttävään ratkaisuun. Yleensä hän näissä tapauksissa ratkaisi ongelman myös yöntekijän toivomukset huomioiden.

Työtoveruutta korosti myös sinunkaupat. "Minä olen Manu", esittäytyi Kajamaa käden puristuksella aina uusille topografeille. Kerrotaan, että taloon tullessa topografiin harjoittelija **Eero Olli** vuorollaan esittäytyi: – Olli vaan, johon Kajamaa hieman pitempään katsoen: – Manu vaan.

Luonnollisesti läheisimpiä hänelle olivat peruskartan nk. aloitusketjun jäsenet, vanhimmat topografit. Nuorempi polvi ei enää ollut kovin paljon tekemisissä Kajamaan kanssa. Mutta kadulla vastaan tullessa Kajamaa tervehti hatun nostolla kaikkia topografeja ja saattoi jäädä juttusille. Hän tunsu alaisensa.

Kajamaan työkalenteriin sisältyivät myös tarkastuskäynnit topografiain luokse maastoon. Ne olivat asianomaisille

aina kesän merkkitapaus. Työasioista niissä tietysti keskusteltiin, mutta kyllä ne koettiin myös huolenpitona. Silloin usein vietettiin myös vapaa-aikaa yhdessä saunomisen tai kahvittelun merkeissä, vaikka kiire hänellä yleensä näytti olevan. Kajamaan tarkastuskäynneistä jäi myös muistoksi monia juttuja.

Kajamaan ideana kerrotaan olleen, että hän rekrytoi kartoitukseen lähinnä

"Käydäänpä Manun juttusilla", todettiin topografiain keskuudessa kysymyksissä, joissa ei alemman johdon kanssa päästy tyydyttävään ratkaisuun.

maaseudun kasvatteja. He sopeutuivat parhaiten mitä erilaisimpiin olosuhteisiin maastossa ja osasivat toimia itsenäisesti vaativissa maasto-olosuhteissa.

Keskikoulun päästötodistus oli suositus, mutta myös ilman sitä rekrytoitiin retkikuntien palvelukseen nuoria miehiä topografiharjoittelijoiksi. Yleensä he olivat työskennelleet retkikunnissa jonon ajossa jo useamman kesän. Valintaperusteet osoittautuivat onnistuneiksi. Syntyi paljon yhteiskunnalle edullisesti tuotettua, sitä toivottua hyvää karttaa.

Ehkä siitä ja samalla myös hänen suhtautumisestaan ammattiyhdistystoimintaan kertoo seuraava tapaus. 1970-luvun alussa oli syntynyt johdon kanssa kiistaa topografien moottoriajoneuvojen korvauksista päivittäisillä työmatkoilla maastossa. Sopuun ei päästy. Asia kärjistyi painostukseen "autolakosta". Yhdistyksen neuvottelijoiden viedessä autonsa käytöstä kieltäytyneiden topografien lähes täydellistä nimelistaa mmh:n ylimmälle johdolle tiedoksi osui Kajamaa tulemaan Kirkkokatu 3:n portaikossa vastaan. "Mihinkä te olette menossa", kysyi Kajamaa. Kuullessaan asian hän pyysi listan luettavakseen ja tokaisi: "Mitä te tätä sinne viette, minähän tämän ratkaisen." Oikeudenmukainen ratkaisu tyydytti topografeja. Maastoon lähdettiin aika-aulussa. Tosin kerran *Mmh:n topografiry:n* puheenjohtajan esitellessä asioita, tokaisi Kajamaa, että "mikä se sellainen yhdistys on".

Suomen peruskartoitusta aloitettaessa v. 1947 yli-insinööri Mauno Kajamaan johdolla ja piskuisen topografiryhmän voimin edessä oli mittava urakka. Topografien määrä lisääntyi ollen 1960-luvulla suurimmillaan maastossa runsaat sata. Ensivaiheen maastotyön valmistuttua 1975 työ jatkui karttojen ajantasaistamisena. 1970-luvun alussa mukaan tuli myös Suomen maaperäkartoitus yhteistoinnassa GTK:n ja Mttk:n kanssa. Myös maaperäkartoituksen ideoijana oli Mauno Kajamaa. Valitettavasti maaperäkartoituksen yhteistyö jouduttiin 1990-luvulla lopettamaan kesken huolimatta 80 topografin koulutuksesta ja ammattitaidosta sekä erinomaisesta tuloksesta. Tarkka karttatieto koko Suomen maaperästä jäi paikkaamattomaksi risaksi. Kysymyksessä kuului olleen puoluepoliittinen päätös.

Missä määrin Kajamaan ansiona oli stereokojekartoituksen aloittaminen ja kehittäminen, ei ole tiedossani. Mutta selvää on, että hän oli merkittävästi sitä ainakin tukenut. Kehittäminen saattoi olla nuoremman johdon asiana.

Kajamaan suunnitelmaksi on luettava

myös kartastotehtävien onnistunut hajautus maakuntiin. Tosin hän ehti seurata vain hajautuksen alkua jo eläkeläisenä.

Ehkä Kajamaan asenteesta topografien yhteistoimintaan kertoo myös eräs tapaus. Katsellessaan tarkastuskäynnillään joskus 1950-luvulla aluetta kartoittaneen topografin kanssa ympäröivää lakeutta Jalasjärven Kiuaskalliolta oli Kajamaa kehottanut, että "muistakaa topografit itse pitää lippunne korkealla näkyvissä, sitä ei teidän edestä kukaan muu tee". Kehotusta on noudatettu.

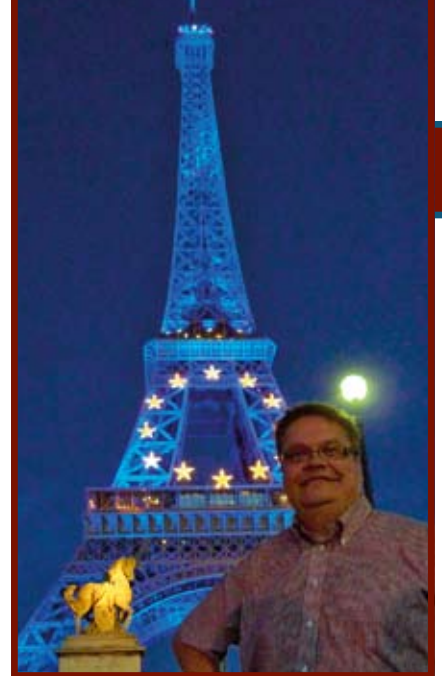
Tarkasteltaessa maamme maanmittaus- ja kartastohistoriaa voidaan sieltä nostaa esille henkilöitä, joiden panos alan kehittämiseen ja tuloksiin on ollut erityisen merkittävä.

Suomen isojaon "isän", Ruotsin maanmittauskonttorin tarkastajan **Jakob Faggotin** oivalluksena pidetään, että pitää tuntea maa voidakseen sitä kehittää. Suomi oli silloin Ruotsin maakunta. Hänen rinnalleen voidaan perustellusti nostaa itsenäisen Suomen kartastokehittäjistä ilmakuvauksen kehittäjä tykistöntarkastaja kenraali **V. P. Nenonen** ja tri, yli-insinööri Mauno Kajamaa. Kansainvälisestäkin arvostettu Suomen peruskartta 1: 20 000 riittää perusteluksi.

Yhteiskunnallisena palveluna peruskartta on merkittävältä osaltaan tukenut sotien jälkeisen Suomen jälleenrakentamista, raskaiden sotakorvausten maksamista sekä hyvinvointiyhteiskuntamme rakentamista.

Kirjoittaja Pentti Kallio (s. 1937) työskenteli maanmittaushallituksessa topografina ja maanmittauslaitoksessa kartoittajana perus- ja maaperäkartoitustehtävissä 1960–1992 sekä apulaisena topografisissa retkikunnissa 1956 ja 1958–1959. Topografien ammattiyhdistyksen Maanmittaushallituksen topografit ry:n puheenjohtajana hän toimi 1974–1984.

TÄTÄ KIRJOITTAESSA Pariisissa on ollut yllättävän kylmää kuten kaikkialla Euroopassa. Lunta on tullut ensimmäistä kertaa vuosiin. Tosin Pariisissa se sulaa yleensä saman tien. Marne-la-Valléessa eli työpaikallani lumi pysyy nurmikoilla vähän kauemmin, koska se on kaupungin ulkopuolella. Kun lehti on ilmestynyt, odotan, että Pariisiin kevät on parhaimmillaan. Kukkakaupat ovat myyneet sipulikukkia ja orvokkeja jo tammikuun alusta. Vuosi on vierähtänyt yllättävän nopeasti. Aloitin EuroGeographicsissa helmikuun alussa viime vuonna ja parin kuukauden hotellielämän jälkeen muutin omaan asuntoon huhtikuun alussa.

EuroGeographics avasi sivutoimipisteen Brysselissä helmikuun alussa. Toimistomme on pieni sisältäen yhden työhuoneen kahdella työpisteellä, neuvottelupöydän ja keittiön. Toimisto sijaitsee "Maanmittareiden talossa" (*Maison du Géomètre*, Rue du Nord 76, B-1000 Brussels), jossa sijaitsee Euroopan maanmittareiden yhdistys CLGE (*The Council of European Geodetic Surveyors*). MIL ja MAKLI kuuluvat myös CLGE:hen. Talossa sijaitsee myös *Geometer Europas*-niminen järjestö, joka edustaa freelancemaanmittareita Itävallasta, Ranskasta, Saksasta, Sveitsistä, Belgiasta ja Tanskasta. Talon omisti aikanaan Belgian maanmittarijärjestön puheenjohtaja, joka testamenttasi talon kuoltuaan järjestölle. Talossa tehdään parhaillaan remonttia ja pohjakerrokseen on tulossa n. 150 henkeä vetävä luentosal. Ensimmäisessä kerroksessa työskentelee maanmittarijärjestöjen sihteeri ja siellä on myös neuvotteluhuone. EuroGeographics sijaitsee toisessa